

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se pri-
mesc. — Manuscrisuri nu se
retrimit.

INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Duke Nachf.
Nur. Augenfild & Emeric Los-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachf. Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzshébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o seriă garmond pe o coloană
10 bani pentru o publicare. —
Publicări mai dese după tari-
fi și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LXIV.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 franci.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe 6 luni 12 cor., pe trei
luni 6 cor. — Un exemplar
10 bani. — Atât abonamentele
cât și inserțiunile sunt a se
plăti înainte.

Nr. 175.

Brașov, Miercuri-Joi 9 (22) August.

1901.

Radicalism german în Austria.

Monarchia noastră dualistă stă actualmente sub zodia alegerilor pentru corpurile reprezentative. În partea ei de dincoace pregătirile pentru viitoarele alegeri generale dietale devin din zi în zi mai viue; aparatul guvernului lucrăză fără sgomot, dăr cu atât mai zelos, pentru a-și asigura șansele la alegeri și a face să iasă învingător programul șefului său Coloman Szell.

Fără indoală, că și în Ungaria se tratăză de-o cestiune destul de importantă la viitoarele alegeri, cari vor fi decisive pentru cabinetul Szell nu mai puțin ca pentru partida liberală, pe care s'a răzimat el timp de doi ani și jumătate.

Este însă de prezent de-o însemnătate și mai gravă pentru viitoarea dezvoltare a lucrurilor în ambele state dualiste rezultatul ce-l vor da alegerile în Austria, cari, deși se fac acum numai pentru dietele provinciale, după organizația părții de dincolo a monarchiei vor avé o influință mare, ba decisivă asupra grupării partidelor și printr'asta și asupra luptelor în parlamentul central.

Cu deosebire este de însemnătate rezultatul ce-l vor da alegerile pentru dieta boemă, care se va întruni la toamnă, probabil încă înaintea redeschiderii „Reichsrath“-ului. Nu e cestiune, că dóră pozițiunea de până acuma a Cehilor ca majoritate, se va altera, séu se va schimba în vre-un mod esențial, dăr e cestiune, decât Germanii Boemiei vor mai eși din alegeri în organizațiunea lor de mai înainte séu că va eși victorios din luptele electorale partidul radical german, așa numiții pangermani, dând întregii lupte naționale germane o nouă direcțiune pe baza programul lor, deosebit de al celorlalte partide germane.

De pe acum se fălesc Germanii radicali, că vor dobândi majoritatea mandatelor germane pentru dietă.

Pentru cazul acesta diarul de frunte al partidei germane progresiste vede periclitată pozițiunea Germanilor în totă Austria. Se teme adecă cu drept cuvânt, că isbutind pangermanii la alegerile din Boemia, încet încet vor trage după sine și pe Germanii din toate țările austriace în afară de clericali. Acesta ar însemna după părerea partidelor mai moderate: a celei progresiste-liberale și a partidei populare germane nu mai puțin, decât sfârșitul solidarității germane în Austria.

Germanii radicali pășesc pe teren c'un program, care stă în contradicție cu programul formulat în mod solidar de toate celelalte partide germane. Ei declară, că vor susține programul lor morțiș, fără a lua în considerare, decât celelalte partide îl aprobă, ori nu, și astfel în viitor nu va mai puté fi vorba de o luptă unitară a Germanilor în apărarea intereselor lor. „O victoriă electorală a partidei radicale germane în Boemia ar însemna deci una din cele mai grave crize pentru poporul german în totă Austria!“

Și care este acest program? Pangermanii declară Boemia de o țară federală germană; de aceea o declară indivisibilă și cer, ca Austria germană să între în legătură de drept public cu imperiul german, ér ca țintă își pun germanizarea Cehilor.

În contradicțiă cu acest program radical, celelalte partide germane pornesc dela principiul, că Boemia, ca și celelalte țări austriace, de când politica lui Bismarck a sfârșit federațiunea, au încetat de a mai fi țări federale germane și rășboiul dela 1866 a rupt pentru totdeauna legăturile de drept public ale Austriei cu Germania. De aceea partidele germane reunite au primit în programul lor despărțirea în două administrativă a Boemiei, după naționalitate, ca minimul postulatelor ridicate din partea Germanilor Aus-

trierii pentru asigurarea existenței lor naționale. Acesta însă nu însemnă germanizarea Cehilor, ci numai asigurarea existenței Germanilor Boemiei prin separarea administrativă după teritorii naționale. Germanii progresiști și cei din partida populară, nu stăruie dăr nici decum pentru indivisibilitatea Boemiei. Pentru acesta au stărut până acuma numai Cehii, cari au combătut în totdeauna ideia separării administrative din punctul de vedere al dreptului public boem, ce-l reclamă; ei admit numai o asigurare a intereselor de viață ale minorității germane prin lege.

Astăzi Cehii sunt susținuți în postulatul indivisibilității Boemiei de către Germanii radicali, cari, firesce, urmăresc un scop cu totul contrar postulatului dreptului public boem, și după părerea celor moderați, fac deocamdată numai treburile adversarilor germanismului, cari vor trage folos din desbinarea, ce o provocă radicalii în șirurile germane.

Se ridică dăr cu putere un nou factor, care în loc să contribuie la aplanarea divergențelor dinăuntru, va provoca în Austria nouă lupte și va cauza nouă încurcături, și mai periculoase ca cele de până acuma. În asemenea împrejurări e mai mult decât probabil, că miniștrii din fruntea guvernelor monarchiei, cari s'au prezentat săptămâna trecută la curtea împărătescă din Ischl, vor fi ventilat, cum se crede, și acesta nouă și gravă cestiune, ce-i neliniștesce.

Remaniere ministerială în România. „Wiener Allgemeine Zeitung“ primesc din Bucuresci școirea, că în curând se va face o remaniere ministerială în România. Colonelul Coandă, care va fi făcut în scurt timp general, ori generalul Băicoianu, va lua portofoliul rășboiului, ér d-l Stoicescu va pleca dela justiță.

Adunare sêrbescă în Beciche-recul mare.

Am amintit într'unul din numerile mai recente ale diarului nostru despre hotărîrea Sêrbilor de a-se întruni într'o mare adunare, în care sê-și arate doleanțele față cu amânarea congresului bisericesc.

Acastă adunare s'a ținut în adevăr Lunî, în ziua Schimbării la față.

Adunarea s'a deschis în amintita zi la ôrele 11, după sf. liturghie. Alegându-se președinte d-l Zavisic I., acesta asistat de Petrovic Svetozar și de Davidovic Bogdan face propunerea de a-se trimite Majestății Sale o telegramă omagială. Propunerea președintelui s'a primit cu aplauze și imediat s'a redactat următorul text:

„Credincioșii bisericei sêrbesci ortodoxe, întruniți pentru a hotărî să cêră convocarea Congresului bisericesc, își consideră de cea mai mare onóre a lor de a-și exprima supunerea omagială strigând: Dumnezeu să dea Majestății Sale și dinastiei viață îndelungată, spre bucuria tuturor supușilor săi și spre binele țării!“

Telegrama a fost trimisă Maj. Sale în limba sêrbescă.

După acesta Dr. C. Alexic din Paniova recomandă spre primire următorul proiect de rezoluțiune:

„Poporul sêrbesc din Ungaria s'a întrunit aici cu scop de a-și exprima durerea și doleanțele sale. Ca fiu egal îndreptățit al patriei, regretă, că față cu densusul nu se observă legile statului și ale autonomiei.

„În timpul din urmă comunitățile bisericesci sêrbe, împreună cu membrii Congresului anterior au prezentat un memoriu Maj. Sale, în care și-au exprimat gravămi-
nele, cari se pot resuma în următoarele:

„Congresul bisericesc sêrb nu se convocă la termenul fixat prin lege și chiar decât se convocă nu i-se respectă drepturile constituționale. Rezoluțiunile Congresului se înaintăză Maj. Sale spre confirmare de către guvern, însă cu schimbări și omisiuni esențiale, ori că guvernul le reține la sine cu anii întregi.

„Rezoluțiunile Congresului confirmate de către Maj. Sa și contra-semnate de către guvernul responsabil nu se eșecută în păr-

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Din dojenele cucónei Kaudel.

După Douglas Terrold.

Kaudel poflise la sine pe un prieten, cu care a petrecut până târziu.

— Frumósă gospodăria! Să benche-
tuiesc până după meșul nopții! O D-șeule!
Ce răcoálă! Tu ești, ca un sloiț de ghiășă.
Acosta pôte sê-ți aducă mórtea!

— Eu sunt de vină? . . . Nu trebuia să
măch carbunii? Dăr de unde sê-mi trecă
mie prin minte, că domnul va petrece o
noapte întregă cu prietenul său. Eu nu mă
opun, poți sê-ți aduci câte într'o sêră pe
vr'un prieten, dăr te rog sê mă întrebă in-
tâiu, ce mâncare este? Frumosul jambon!
Puté să ne ajungă și pe mâne la amiață-dî
și acuma nu mai este nimica din el. Dêcă
va merge așa și mai departe și tu vei
aduce la masă în fiă-care sêră o grămadă
de ômei, atunci te rog, sê mai adaogi
ceva la bauii menagiului, căci cu cât mi-ai
dat până acuma, nu mă ajung. Nu, Kau-

del, asta nu pôte merge mai departe așa.
Spune-mi cine te poftesce pe tine vr'odată
la masă? Are sê vie timpul, că vei avé
nevoie de așa ceva, ori—va trebni sê te
lași de ospitalitatea acesta fără margini. O
ast-fel de gospodărie — trebne sê o recu-
nosci singur — nu pôte dura mult timp.

— Tacî din gură, căci știu fôrte bine,
că eu am dreptate. Cunosc eu acastă spe-
cie de ômeni. Întâiu te vor desbrăca până
la cămașă și pe urmă te vor lua în ris.
Cunosc eu lumea!

— De sigur nu, Kaudel, de sigur nu.
Eu nu sunt aceea, care sê cuget despre
totă lumea tot ce e mai rău și nu e ne-
voie sê-mi propoșdî acosta, dăr nu poți
pretinde dela mine sê privesc liniștită,
cum îmi mâncați întreg jambonul. Cu drept
cuvânt îmi pun singură întrebarea, unde o
sê ajungem pe acastă cale și cum se va
sfârși totul. Și culmea nerușinării este, că
mi ați consumat și confiturile. N'ați avut
varză acra de-ajuns?...

— Nu, Kaudel, n'am sê te las să dormi.
Numai atâta mi-ar mai trebni, sê te las să
te culci ca un buștean și sê-mi spui: „La-

să-mé sê dorm!“ — Par-ôă n'am veghiat
eu până acuma din cauza ta?

— De ce nu m'am culcat? — Credî
tu, că eu așî puté sê-mi pun capul pe
pernă și sê dorm liniștită, sciind, că jos în
parterre șede un om, care ne consumă ave-
rea în zahar și rum? Pe Dumnezeu meu,
Kaudel, tu ai puté fi om bogat, decât
n'ai avé nisce prietenî așa de drăguți. Așî
vré însă sê știu, cine ț-ar da ție zahar și
rum, când ai ajunge la nevoie. Asta așî
vré eu s'o știu.

— Așa? Va sê dîcă, varza meu nici
nu era destul de bună? Dăr cunosci tu vr'o
femeie, care sê aibă mai bună varză decât
mine? Iraa, — mi-se pare, că lui nici nu-
era așa tare de varză. Lui îi trebuia ceva
dulce și tu te-ai luat după el, Kaudel, căci
tu ești nebunul tuturor. Liniștește-te nu-
mai, Kaudel, căci te cunosc. Nenoroicita ta
femeie, sê se năcăjescă până la mórte și
sê nu îndrăsnescă sê-și deschidă nici măcar
gura. Hm, hm! — Așî vré sê știu nu-
mai, cine ț-ar da ție dulceturi, când ai
ajunge la nevoie.

Și ce nerușinare! Trimeteți biata fată

de-o mulțime de ori, pe la mieșul nopții,
prin zăpadă și frig, ca să aducă migdale.
În adevăr, Kaudel, tu ai o inimă milos-
tivă, pré milostivă. Numai de nu te-așî ou-
nósce așa de bine, dăr te cunosc până la
rerunchi: nobilă inimă, suflet caritabil, sê
gonești sermana copilă în vânt și zăpadă
după migdale, cu toate, că trebuia să soi
atât tu, cât și vrednicul têu prieten (un
adevărat filantrop!), — că biata fată su-
fere de guturai și că i-s degerate dege-
tele dela picioare, căci dór' vi-am spus'o
aséră.

— Cum? Nu pôte să aibă guturai la
degete, Kaudel? — De gèba îți dai oste-
nelă, sê-mi întorci cuvintele în gură, n'ai
sê reușesci. Dăr țin sê-ți spun, ce urmări
va avé acesta: Fata se va îmbolnăvi și va
cadé la pat, ér tu te poți pregăti la un
cont însemnat, pe care va trebni sê-l plă-
tesci doctorului și farmacistului. Din par-
te-mi declar sus și tare, că n'am sê plă-
tesc nici o para ohioră.

— Ai vré să mori? Asta-i ușor de dîs.
Cu asemenea cuvinte ușuratiche sê mă oruți,
căci eu știu fôrte bine, că decât are cine-va

ile lor referitoare la drepturile poporului, ci numai în acelea, unde se vorbește de datorințele lui.

„Afară de acestea, înaltul guvern se amestecă în autonomia noastră și în justiția bisericească, ceea-ce este contrar noțiunii de autonomie.

„Viața noastră bisericească și culturală nu se poate desvolta, pentru-că nu găsesce sprijin la autoritățile statului, ba din contră este întâmpinată cu antipatie și tratare vitregă. Această tratare, care ne-a degradat la rangul de cetățeni de mâna a două, poporul nostru n'a meritat-o.

„Pe terenul autonomiei bisericești ne amenință e disoluția completă, organele esecutive ale Congresului din cauza convocării neregulate se sting, ori li-se sugerează credința, că legile autonomiei nu trebuie să le respecteze și esecute nimeni. Această regretabilă credință se propagă de sus în jos și se întărește cu atât mai tare, cu cât se amână mai mult convocarea Congresului. Poporul nostru a ajuns la desperare și ceea-ce este mai regretabil, a început a-și pierde credința în dreptate.

„Congresul n'a avut ocaziune de-o lungă serie de ani de-a aloca un budget și de-a stabili un bilanț așa, că în privința aceasta s'a creat o mare incuroștură. Gravele acușări ridicate de doi ani încôce în potruva capului bisericeii noastre, împreună cu nenumerăre alte cestiuni, cari stau nerolovite, ne ofere un spectacol inspăimântător pe terenul autonomiei bisericești.

„Guvernarea autonomă a bisericeii noastre, fără Congres nu se poate face în mod regulat și poporul declină o-i-ce responsabilitate pentru consecințele, ce urmază de aici, precum declină și bănușela, cum-că în timpul actual constituțional n'ar fi matur pentru autonomie.

„Fiind-că, conform celor espuse mai sus, pe terenul autonomiei noastre bisericești a încetat conducerea regulată, controlul și legislația, fără de cari autonomia este numai o frasă golă, — adunarea această hotărăse să alégă o comisiune de doi-spre-dece membri, ca pe baza acestei hotăriri și pe calea guvernului responsabil, să înainteze Maj. Sale o petiție pe baza art. IX. din legea dela 1868, respective pe baza regulamentului organic al congresului din 1875, să binevoiescă a acorda convocarea congresului, care să restabilească ordinea în autonomia noastră bisericească și să facă totul, ce este în interesul poporului și a bisericeii noastre.“

După această Tomici Iasa, directorul diarului „Zastava“, atacă pe patriarcul Brancovici. Tomici spune, că e destul de trist, că averea bisericeii s'erbescă care ar trebui să aibă un venit anual de șese sute de mii florini, anul trecut a avut numai un venit de 3 florini și 96 cr.

Alegându-se deputațiunea de 12, adunarea se încheie în cea mai perfectă ordine.

Ne bucurăm, că adunarea din Becicherec a reușit așa de frumos și că în această adunare s'a manifestat atâta energiă din partea poporului s'erbescă pentru restabilirea ordinii în autonomia lor bisericească.

Procesul dela Sofia.

Diarul „N. Fr. Presse“, vorbind la loc de frunte despre procesul contra lui Sarafoff și a complicilor săi, spune, că poporul bulgar s'a europenizat într'atâta, în cât scie, că darea în judecată a lui Sarafoff și rechetitorul procurorului sunt lucruri tot așa de naturale, pe cât de natural este să îmbrace cine-va un frac la anumite ocaziuni, dér în același timp scie, că fiul poporului nu poate să părăsească pe fratele său, când e vorba, că este acusat de-o crimă capitală, comisă în interesul aceluia popor.

Tôte acestea sunt foarte frumoșe — dice „N. Fr. Pr.“ — decât să scie, că aici nu se tratăză de-o afacere, care îi privește numai pe Bulgari, ci de-o afacere care interesăză pe Bulgaria și pe România, o afacere împrejurul căreia s'a făcut mult svon și era cât pe aci să incurce în rezboi pe cele două state. Prin numitul proces s'au satisfăcut, ce e drept formele justiției, dér România nu e satisfăcută. Este de temut, că bunii Macedonenii, din sentința dela Sofia, vor trage concluziunile pentru o continuare a activității lor de până acuma, ér România va ajunge la convingerea, că într'o afacere, ce privește aspirațiunile Bulgarilor asupra Macedoniei, nu se poate aștepta la dreptate din partea acestui popor și că prin urmare în casuri analoge va trebui să-și facă singură dreptate. Prin această instanța ordinară, justiția, este înlăturată pentru viitor în casuri de conflicte și în ori-ce cestiune contraversă, va sta de acum înainte direct popor contra popor.

„Tribuna“ din Roma publică un articol violent contra achitării dela Sofia. Marele diar dice, că guvernul bulgar se face complice al asasinilor. Europa vede cu durere, că statele balcanice n'au învățat nimic din experiența trecutului.

„Lokalanzeiger“ din Berlin atacă cu violență achitarea lui Sarafoff; organul prevede, că au să se reincăpă isprăvile sângeroșe și dice, că guvernul bulgar a pregătit achitarea.

Diarele „Kölnische Zeitung“ și „Münchener Allgemeine Zeitung“ critică de asemenea cu asprime achitarea lui Sarafoff.

Diarul „Temps“ din Paris comentând achitarea dela Sofia dice, că ea n'o să fiă poate ultima fasă a cestiunii și că e prea puțin probabil, ca guvernul român să se declare satisfăcut.

Ministrul de externe român împreună cu ministrul de justiție au redactat un memoriu, pe care îl vor supune în curând

consiliului de miniștri. Memoriul se ocupă cu afacerile politice recente din Balcanii și arată, că agitația între popoarele balcanice a crescut, ér increderea în stabilitatea păcii s'a sdruncinat. Bulgaria nu ia în considerare regulile internaționale și reclamațiile făcute pe cale diplomatică nu le bagă în seamă, ori răspunde la ele cu întârzieri, așa că dispozițiile luate pentru menținerea păcii le face ilusorice. România declară, că ia notă despre terminarea procesului contra lui Sarafoff și despre declarația guvernului bulgar, că prin această ar fi dat satisfacție României, dér că pentru apărarea intereselor românesce, va lua măsurile de acum în sfera proprie de activitate. Memoriul accentuăză, că România și-a făcut datoria, atrăgând atențiunea puterilor asupra agitațiilor din Macedonia. De acuma însă declină ori-ce răspundere în această cestiune.

O convorbire cu Sarafoff.

Diarului „Universal“ din București i-se telegrafăză din Sofia:

Boris Sarafoff, în prezența mea, a declarat pe oodrea lui unui diarist independent, că n'a știut absolut nimic despre afacerea Mihăileanu decât după uciderea acestuia.

Densul a adăogat:

— Fiind acum la adăpost de ori-ce urmăriri, n'am nici un interes de a ascunde adevărul.

„Cât despre afacerea Fitowski, justiția m'a recunoscut nevinovat.

„Sunt convins că poporul român e cel mai nobil, generos și sentimental printre popoarele balcanice. Eu nutresc o simpatie nețărmurită pentru Români.

„Cățiva publicisți de valoare, printre cari și talentatul redactor al diarului „Effort“ din Geneva, vor publica în diarele române și în reviste nisce studii prin cari vor esplica pricinele sociale ale mișcării macedonene precum și noua fază a mișcării.

Sarafoff a mai dis, că conflictul româno-bulgar a fost opera artificială a guvernului român trecut (conservator).

„Guvernul liberal, care este cel mai popular în România și care prin tradiția iubescă pe Bulgari, va căuta să restabilească relațiunile de odinioară între România și Bulgaria“.

Din străinătate.

Amânarea parlamentului engles. Parlamentul s'a amânat. Discursul Tronului constată relațiunile cordiale ce există între Anglia și celelalte puteri. Iși exprimă mulțumirea pentru soluția dată cestiunii despăgubirii Chinei cu aprobarea unanimă a tuturor puterilor și dice, că progresul trupelor englese în cucerirea celor două republice sud-africane continuă neîntrerupt; prelungirea operațiunilor militare se datoresce numai prea mării întinderi a teritoriului. Discursul Tronului adaugă, că primirea entusiastă ce s'a făcut părechi princiare moștenitoare în călătoria sa, dovedescă devotamentul și patrictismul provinciilor transatlantice. Discursul sfârșescă mulțumind parlamentului pentru votarea creditelor cerute de armată și flota.

Socialismul în Italia. Cestiunea socială a luat proporții mari în Italia mai ales în timpul din urmă. Nu-i vorbă socialismul esista și mai înainte în frumășă țără cu cerul albastru, nu se manifesta însă așa tare pe față, ci se ascundea sub aripile protectoare ale liberalismului. În afară de protecția de care se bucura socialismul la guvernarea ateiste, a mai contribuit la propagarea lui și risipa acelor guverne, cari împuneau poporului biruri din ce în ce mai grele, pentru ca să pôtă salva prestigiul de mare putere al Italiei. Italianii emigrăză în fiă-care au cu sutele de mii și unii dintre aceștia devin prin străinătate prada anarhismului, ér cei ce rămân acasă primesc de bani bunii agitațiile tuturor sēcătărilor, ce-și dau numele de socialisti și ațită poporul mai ales în potruva religiei și a preoților. „Cei mai mari dușmanii ai noștri sunt popii!“ strigă socialistii în gura mare și prin această îl calicescă pe bietul italian și sufletescă, instrăinându-l de religie, după ce mai înainte a fost calicit de svere prin dările grele. Să vedem acuma, ce va puté

face contra crizei finaciare ministrul de finanțe Woltembrog, despre care diarele scrieau mai deunăși, că ar fi o capacitate finaciară. Pe de altă parte s'a tređit și clerul și lucrăză spre restabilirea echilibrului moral, un lucru de altfel foarte greu în Italia, unde tôte principiile disolvante au găsit cultivători și teren fertil.

SCIRILE DILEI.

— 8 (21) August n.

Aniversarea a 71-a a Majestății Sale s'a serbat anul acesta cu deosebită pompă. Duminecă dimineața s'au celebrat servicii divine în tôte bisericile. La biserica catolică s'a oficiat un „Te Deum“, la care au participat tôte autoritățile civile și militare. Parada militară, împreună cu serviciu divin în câmp, a atras un public numeros. După serviciul divin d-l fișpan a primit felicitările autorităților, ca să le transmită la locul prea înalt. La orele 1 d-l fișpan a dat un prând, la care au fost invitați șefii armatei, ai autorităților civile, și reprezentanții bisericilor și școlilor.

In afacerea Evreului Singer aflăm că Lunii a sosit dela Arad un nou avis, că s'a dat de urma lui Sig. Singer, care în adevăr e domiciliat în acel oraș. Totodată s'a prezentat la poliția și fratele evreului, zugravul Singer din Braila. Constatându-i-se ast-fel identitatea, Sigmund Singer fű eliberat din arest, pe motiv, că nu s'ivit contra lui nici un indiciu grav. Fratele lui oferindu-i bavi de călătorie, Evreul, însoțit până la gară de un polișt, care i-a scos biletul de drum până la Arad, a plecat Luni s'era într'acolo. Cu tôte acestea, ni-se spune, cercetarea continuă și pe mâne, Joi, sunt oitate la poliția alte 12 persoane în afacerea Singer.

Dr. Iosif Kaizl, conducătorul Cehilor, fost ministru de finanțe austriac, a murit Duminecă repentin în Sokolnau. El s'a născut la 10 Iunie 1854 în Wolin. Facultatea de drept a absolvat-o în Praga și apoi cursul de agronomie în Strassburg. Kaizl a fost de partidul Cehilor tineri și mai mult se distingea pe terenul finaciar și comercial. În 1898 a fost ca ministru de finanțe în cabinetul Thun. El a încheiat noul pact economic cu guvernul unguresc. În timpul din urmă s'a pus în fruntea Cehilor tineri, și a luptat cu succes contra guvernului Clary. Prin mórtea lui, Cehii au pierdut un mare luptător luminat naționalist și dibacul conducător.

Carmen-Sylva și Tolstoi. Celebrul scriitor rus Tolstoi a răspuns Carmen-Sylvei la scrisoarea ce această i-a trimis dimpreună cu operele sale. El dice în răspunsul său:

„Cunosc inima și geniul Reginei, care înviorăză cu arta sa cântecul poporului său, unind palatul cu coliba într'o însoțire dragălase. Fie pe tron său în mijlocul poporului, inima femeii are tot-deuna același palpitări, aceeași poesiă, ceea-ce din necărocire nu se vede la bărbați.“

Evaluarea a doi prizonieri. Alături de dimineața doi prizonieri din arestul militar din loc, un husar și un infanterist dela regimentul Nr. 82, pe când îi escorta un alt soldat, acesta a fost atacat de arestăzii și batut până la sânge. După aceea prizonierii au fugit; pe husar l'au prins îndată sub „strajă“, ér pe infanterist l'au putut prinde numai la bariera orașului.

Biserica din Moloviste. „Universal“ primescă următoarea telegramă din Viena: „Sultanul hotărăse ca biserica din Moloviste, vilaeul Monastir, să fie predată Românilor, lăsându-se Grecilor dreptul de a și călăturgia în limba lor. Patriarcul ecumenic protestat la Pörtă cerënd înapoierea bisericeii, Grecilor.“

Un copil omorît de furnici. Din Marienbad se scrie: în comuna Schlang un copil și-a pierdut viața într'un mod oribil. Femeia Ielinek lucrând la câmp, luase cu sine și un copil în etate de cinci săptămâni și-l aședase în ierbă. După

motive să-și dorască mórtea, apoi acela nu ești tu, ci eu. — Fă-mi, te rog, plăcerea și nu injura așa grozav, căci mă tem să nu se deschidă patul și să te inghită. Și să nu mi-te învitesci atâta, căci prin această tot nu ne vom recapeta jambonul și rumul, pe care le-ai trimis pe gâtlej în jos.

— E de prisos, să-mi spui, că cheia era în zăvor. — Din păcate, de această mi-am adus aminte numai după ce mă culcasem și decă nu era așa de frig, m'ași fi dus jos de sigur și ași fi scos-o.

— Această v'ar fi făcut haz?... Kaudel, Kaudel, îți ved răutatea și știu ce vrei tu, când îmi tot flecăresci și nu mă lași să dorm, ou tôte că sunt atât de obosită.

— Tu nu mă împedeci să dorm? Dér oine altul? De două oesuri stau culcată în pat în conștiința, că voi amândoi sunteți din jos și că cheia e în brăscă dulapului. Nici nu vreau să mai ved, ce pustiiri veți fi făcut acolo. Cum ai intrat în odaia de dormit, am și cunoscut, că ați consumat mai multe sticle. De uua mă bucur, cu tôte acestea și eu. Știi, când drăguțul tău

de tovarăș dela „clubul ciocărilor“ a fost la noi Mercuria trecută, mi-ai spus, să aduc din rumul cel mai bun, ce s'ar puté găsi în apropiere. Eu însă n'am fost așa de nebună și risipitoare, ci am cumpărat din rumul cel mai prost, rum miserabil, fabricat din cartofe. Ha, ha, ha! — doresc din inimă, să vedeți mâne dimineță singuri urmările.

— Din tot jambonul n'ați lăsat, decât oșele, numai ciolanele góle, prin urmare să-ți însemni, că mâne la amiațăți nu avem la masă, decât ciolane de jambon. Cum își așterne cine-va, așa va dormi. Adevărat, că e barbar lucru, că prin această vor suferi și nevinovații noștri copii, dér cine e de vină, că bieții viermușori au un tată așa nesimțitor.

— Cine ar puté crede: o jumătate de sticlă de rum și un jambon întreg de porc — o sticlă — de jambon — și un întreg — rum. —

„La aceste cuvinte — ne spue Kaudel — spre fericirea mea s'a dat învinsă, și în sfârșit am putut găsi și eu liniștea de malt dorită.“

un scurt timp, copilul începuse să plângă amar, mama însă își continua munca, fără să-i dea vre-o atențiune. După o jumătate de oră însă, mergând la el, i-se oferii un spectacol îngrozitor. Pe corpul copilului bijbăiau mii și mii de furnici, cari intraseră în nări, în ochi, în gură și chiar și în corp. După câte-va ore copilul își dădu suflul.

Congresul zoologic, care s'a ținut săptămâna trecută în Berlin a oferit profesorului Schenk din Viena din nou ocaziune de a-și desvolta teoriile sale relativ la determinarea sexurilor la copii. Schenk susține, că prin o anumită cură se poate mijloci, ca femeia să poată da naștere unui băiat sau unei fete, după dorință. Teoria lui Schenk a fost combătută de către mai mulți bărbați de știință. Viitorul congres zoologic se va ține la Berna.

Reuniunea meseriașilor și economilor din Alba-Iulia, invită la petrecerea de vară ce se va ține în 28 August 1901 et. n. (în ziua de Sânta Măria) în grădina poporală (grădina popilor) din loc. Venitul curat e destinat pentru reuniunea, ce se va ține din nou. Inceputul la 7 ore seara. Prețul de intrare: de persoană 1 cor., de 3 persoane 2 cor. 40 bani, de la 3 persoane în sus 3 cor. Petrecerea se va ține chiar și la timp nefavorabil. Alba-Iulia 7 August 1901. Dr. Alexandru Fodor pres. reuniunii, Iuliu Rosca secretar, Ioan Aughel cassar. Supra-solvirii se primesc cu mulțămite și se vor chita prin diare.

Divizia de mare a marinei române de război, compusă din încrușișătorul „Elsabeta“, bricul „Mircea“, canoniera Grivița și 3 torpilore, va începe esecutiile pe Marea Neagră la 1 Octombrie, cari vor dura până la 15 Octombrie. În acest timp divizia fluvială a flotei militare compusă din canoniera „Ottul“, torpilorul „Alexandru cel Bun“, avisorul „România“, canoniera „Fulgerul“ și alte 2 torpilore, vor esecuta tir de artilerie în mare cu tunuri mari, și pe canalul Măcin cu ghiulele de calibru mic. La 15 Octombrie, cele două divizii se vor intruci pe mare și vor face manevre împreună și esecutiile de recunoșterii pe diferite teme de tactică. La 30 Octombrie toate vasele flotei militare vor intra în portul Tâglinea pentru iernare.

Inaugurarea templului israelit. În 20 August s'a făcut inaugurarea templului israelit din Brașov. Din incidentalitatea aceasta s'a adunat în strada Orfanilor multă lume, foarte curioasă de-a vedea cum va descurge ceremonia israelită, mai ales după ce se știau, că se va face cu asistența honvedilor — lucru de-almintrelea neobișnuit pe la noi. Erau de față toate autoritățile civile și militare în frunte cu d-l fișpan conte Lazar și cu generalul Weyrich. Onorurile militare le-a făcut o companie de honvedii, comandată de un căpitan. Musica militară a regimentului 50, a fost reștinută anume pentru această ocaziune, cu toate că regimentul plecase de dimineață în manevre. Serbarea inaugurării s'a început la orele 4 p. m. cu o procesiune cu „tóra“, împrejurul templului. Punctul culminant al inaugurării a fost cuvântarea rabinului, care în limba maghiară, a explicat un text din Isaia, unde se dice: „Casa mea nu este numai casa unei confesiuni, ci este casa tuturor popoarelor“. Ca de obicei, rabinul a accentuat direcția patriotică a „națiunii noastre maghiare“, a relevat pe urmă toleranța orașului, a binecuvântat orașul și țara cu toți locuitorii ei și a spus, că trebuie să se propage din acest templu „doctrina umanității“ și „a civilizațiunii“. Serbarea s'a terminat cu imnul: „Isten áldd meg a magyart“. Rugăciunile pronunțate cu această ocaziune au fost împărțite în puține, tipărite în cele trei limbi ale orașului.

Congres internațional de petrol. Comitetul instituit pentru organizarea congresului internațional de petrol la București, comunicând comitetului central internațional din Paris programul uestiunilor, ce vor fi discutate în congres, a primit din partea secretarului general de-acolo, o scrisoare, prin care se aprobă acest program și se găsește foarte important. Secretarul mai

opiniează, că acest program se fiă comunicat tuturor „comitetelor“ din lume „pentru organizarea congreselor petrolifere“.

Sfârșitul ciumei la Constantinopol. Direcția generală a serviciului sanitar superior român a primit o telegramă dela d-l Ghika-Brigadir, ministrul țării la Constantinopol, în care spune, că Duminecă comisia sanitară internațională a declarat capitala Turcoiei liberă de epidemia ciumei. Această dispoziție a fost luată după 13 zile dela însănătoșirea ultimului bolnav atins de ciură. În urma acelei dispoziții toate măsurile sanitare luate de direcția sanitară din Constantinopol au fost suspendate. Pasagerii, cari soseau în Constantinopol nu mai sunt supuși la visita medicală, cum se făcea pe timpul existenței ciumei.

Confirmându-se scirile de mai sus, direcția sanitară a autorizat telegrafic pe d-l Dr. Petrescu, directorul portului Sulina, ca să ridice carantina impusă proveniențelor din Turcoia. În același timp a dispus deschiderea porturilor Constanța și Mangalia, unde era oprită acostarea vaselor, ce veneau din direcția Dardanelor. — Deși de Lună carantina eridicată pentru proveniențele din Turcoia, totuși direcția sanitară a dispus ca toți călătorii, ce vor sosi pe vasele venite din Turcoia, să fiă supuși în port la o vizită medicală. Această măsură probabil va dura numai câte-va zile.

Adunarea comitetului central săsesc. Actualul președinte al comitetului central săsesc, deputatul Dr. Wilhelm Bruckner a convocat pe 27 n. c. la Sibiu adunarea aceluși comitet. În acest comitet sunt reprezentați Sașii pe baza programului popular din toate cercurile de alegere de pe teritoriul fostului „fundus regius“; și anume din orașul și comitatul Brașov sunt reprezentați din 4 cercuri, cercul Orăștiei (comit. Hunedóra), comitatul Târnava-mare 4 cercuri și în fine cercul Bistriței. Locuitorii sași, ca 50,000 suflete, cari nu locuiesc pe fostul „fundus regius“, nu sunt reprezentați în acel comitet. Programul adunării este: 1) Revisuirea bilanțului, 2) Comunicări, 3) Eventuale propuneri ale membrilor. Fiă-care cerc electoral își trimite doi reprezentanți la adunare. Deputații dietali sași, într-o cât nu vor primi însărcinare specială, vor avea numai vot consultativ.

Interpelația în afacerea brutalităților în armată. „Pol. Ért.“ scrie, că în proxima sedință a camerei deputaților, Martin Dienes va interpela pe ministrul de honvedii și pe cel de justiție în cestiunea brutalităților în armată.

Vaporul „Ika“. Seim, că cu câțiva ani mai înainte în portul dela Fiume s'a fost ciocnit vaporușul „Ika“ cu vaporul engles „Tyria“, ceea-ce a avut de urmare, că „Ika“ s'a scufundat în fundul mării, înecându-se și 24 de persoane. Acest vapor a fost scos din apă și societatea maghiarocroată, a vândut vaporușul unui neguțător grec. Noul proprietar a reparat vaporușul și i-a dat numele „Angelika“. Nicăci acest nume n'a fost mai norocos, decât cel dintâin, așa că după cum se scrie din Fiume, vaporușul „Angelika“ s'a scufundat zilele aceste în apele Greciei, înecându-se cu această ocaziune și două persoane.

Ieremiade. Ziarul „Egyetértés“ în numărul său dela 20 c. publică o corespondență desperată din Turnu-Roșu. În această corespondență se fac aspre muștrări guvernului ungar, că a lăsat cu desăvârșire în părăsire pe funcționarii căilor ferate de pe linia Sibiu-Turnu-Roșu. Acești funcționari maghiari, trimiși aici „să arate că ei singuri sunt chemați a propaga cultura și civilizația“, acum sunt amenințați a-și pierde singuri naționalitatea din cauza, că sunt izolați între mulțimea cea mare de Români. — Corespondențul nu dă însă nici o soluție, cam ce ar trebui, să facă guvernul, ca funcționarii maghiari, să nu mai fie „isolați“ și amenințați a-și pierde naționalitatea.

Nouă posturi de gendarmi. Diarele ungurești aduc știrile, că pentru „înfrânarea agitațiunilor naționalităților și pentru întărirea siguranței publice“, ministrul de

interne a hotărât crearea de nouă posturi de gendarmerie și înmulțirea personalului în comitatul Caraș-Severin, locuit în majoritate de Români. — Ce „agitații“ se vor mai fi descoperit, nu șcim, — pentru surprimerea cărora ar fi nevoie de înmulțirea gendarmeriei....

Amplouat înșelător. Din Padua (Italia) se anunță, că acolo a fost deșinut zilele aceste un amplouat cu numele Venato dela banca „Credito Italiano“ din Milano, care cu ajutorul unor cecuri false a ridicat dela numita bancă un milion și 400.000 lire. Dimpreună cu Venato a fost arestată amanta și două surori ale lui. La cele două fete s'a aflat un portofoliu, în care erau 500 de bancnote de câte o miie de lire. Ei erau gata să plece cu toții cu proxumul tren accelerat spre Viena.

Cercul Enders. Eri, Marți seara, s'a deschis seria reprezentațiilor la cercul Enders, venit de curând în orașul nostru. Am asistat la această reprezentație și mărturisim, că am rămas uimiți de precisiunea și abilitatea, cu care toți artiștii și-au esecutat rolurile. Relevăm înainte de toate pe d-l director Riffenbach, care s'a produs mai întâiu cu mai mulți cai dresați în libertate, apoi ne-a dat probe escelente de călărit după școlă înaltă pe un superb și în același timp foarte docil armăsar arab, și în partea II a reprezentației l'am vădut pe d-l Riffenbach și ca călăreț jokey, justificând pe deplin epitetul, tipărit pe afișuri de: „cel mai bun jokey al continentului.“ Mult a fost aplaudată surorile Panaitescu, cu fenomenalele lor producțiuni pe trapezul dublu. Cu mare precisiune s'a esecutat și baletul „Viața parisiană“ de către 12 dame și 12 domni. De asemenea au fost aplaudate d-șora Rositta, ca jongleusă pe cal, Miss Mariane, călăreță parforce, Miss Beata Enders, călăreță cu șea pentru bărbați și producțiunile voltige rapide peste bariere, esecutate de Miss Elena. Pentru partea comică s'au îngrijit trei clovni, cari ne-au făcut să ridem din totă inima. Publicul, care a fost foarte numeros, a plecat acasă prea mulțumit.

Convocare.

Despărțământul Oradea-mare al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ și va ține adunarea generală cercuală în comuna Bratea la 8 Septembrie n. (26 Aug. v.) 1901 p. m. la 3 1/2 ore în localitatea școlii de acolo, la care se invită toți membrii fondatori, onorari, ordinar și ajutatori, precum și toți sprijinitorii culturii poporului român.

Programul:

- 1) Deschiderea adunării.
- 2) Raportul comitetului.
- 3) Raportul cassarului.
- 4) Alegerea a 3 comisii: toate din câte 3 membrii: a) pentru cenzurarea raportului comitetului; b) pentru cenzurarea raportului cassarului; c) pentru înscrierea membrilor noi și încasarea taxelor.
- 5) Disertațiune insinuată cu 8 zile înainte la președinte.
- 6) Deliberare asupra raportelor comisiunilor alese sub a, b, c, p. 4.
- 7) Stabilirea bugetului anual pentru trebuințele despărțământului.
- 8) Eventuale propuneri.
- 9) Alegerea directorului și comitetului cercual pe noul delegat.
- 10) Alegerea a 2 delegați pentru adunarea generală a „Asociațiunii“.
- 11) Încheierea adunării.

Oradea-mare, din sedința comitetului ținută la 17 August v. 1901.

Nicolau Zigre
președinte

Andrei Horvath
secretar.

NB. Cu ocaziunea adunării, seara se va da și un concert-teatru, împreună cu petrecere de dans.

Literatură.

XXV-a Programă a gimnasiului public gr. or. român din Brad pe anul școlar 1900/1901 publicată de Gheorghe Părdă, director. Cuprinsul: I. Cuvânt rostit cu ocaziunea serbării Marelui Andrei

la 30 Novembre 1900 de Dr. Pavel Oprisa profesor. II. Normativ pentru „Masa studenților“, III Sciri și date statistice.

*

A apărut Nr. 1 din „Biblioteca Săteanului“, cuprinzând „Balade alese“, culese din gura poporului transilvănean de Teodor A. Bogdan. Editura proprie Bistrița. Tiparul tipografiei A. Băoiu 1901. Prețul 20 bani. — Broșura are 24 de pagini și conține baladele: 1) Iuanaș, 2) Todoran, 3) Fata banului, 4) Maica nepricepută, 5) Căpitanul și 6) Vodă.

D-l Bogdan promite în prefață, că va soote în fie-care lună câte o asemenea broșură, publicând astfel rënd pe rënd tot ce va crede d-sa de interes pentru țeranul român, din numărósele balade, doine hore chiuituri, colinde, cimilituri, descantece, legende povești etc. pe cari le-a adunat în timp de mai mulți ani, cutreerând aproape întregă „Câmpia Ardealului“. D-l Bogdan a publicat deja specimene din bogata d-sale colecțiune atât în „Gazeta Transilvaniei“, cât și în alte diare. — Dorința noastră ar fi, ca d-l Bogdan să noteze după fie-care baladă, doină etc. în care anume comună și decă se poate, chiar și dela cine a auzit'o.

SCIRI ULTIME.

București, 20 August. Legațiunea Serbiei de aici a fost suprimată din motive de economie.

Paris, 20 August. Se asigură, că Țarul va lua parte la manevrele finale franceze, ce se vor ține la Reims, apoi va trece în revistă escadra de nord franceză la Dünkirchen. Știria, că Țarul a primit invitarea președintelui Loubet a produs mare însuflețire în totă țera.

DIVERSE.

Din cauza unui colier. Se știe, că între răposata regină a Angliei, Victoria și între Bismarck era de mult timp o neînțelegere. Despre cauza acestei neînțelegeri „Loi de Paris“ scrie următoarele: Soția moștenitorului de tron Frideric, ca bună menageră, făcea rënduială și în locuința soțului ei. La 1862 Victoria află în scrinul bărbatului un colier de briliante, ea creșu însă, că soțul ei vré să o surprindă la ziua onomastică. Mai mare i-a fost însă mirarea, când a doua zi Victoria vădă colierul la gâtul d-șorei Seidewitz, damă de curte. Victoria numai decât părăsi castelul și plecă la Colonia. Când ducele Frideric află despre acesta, încă în timpul nopții a înșoițat pe împăratul Wilhelm, care apoi trezi din somn pe Bismarck și-l imputernici să aducă acasă pe ducesă. Bismarck a plecat c'un tren separat la Colonia, a aflat pe ducesă Victoria pe care a escortat'o înapoi la Berlin, ca pe o prizonieră. Din cauza această Victoria nici când n'a putut să vadă cu ochi bun pe principele Bismarck.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Biuroul avocaților asociați.

C. Rădulescu,

fost procuror și judecător de tribunal, și

Nicolae Andrei Popovici,

doctor în drept, fost magistrat,

se angajează a pleda înaintea tuturor instanțelor judecătorești din România, procese de cri ce natură, esecutări de hotăriri și creațe.

București, strada Smârdan 53.

Dr. Sterie N. Ciurcu

X. Pelikangasse. — Nr. 10. Viena.

Consultațiuni

cu celebritățile medicale și cu specialiști dela facultatea de medicină din Viena.

Dr. Sterie N. Ciurcu

